

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

ההותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. דמי ההתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת ההתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מהיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפרגוג״:

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מהיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קרקוי, יום ד׳, כ״ט סיון תרס״ג. — גליון לז. — Krakau, 24 Juni (11 Juni) 1903.

תכן: פנת סתר (שיר), שאול טשרניחובסקי. — רביגזון על האי השומם (כחזה לילדים), תרגום בן־צבי. — מסע בארץ שויציה (המשך), שלמון. — הרעבים (תמונה), א. מידניק. — אהבת אם בקרב בעלי החיים (מחיי הטבע. סוף), יגאל הכרמלי. — הדשות. — ידיעות שונות. — תעלולי הילדים (ציור). — חליפת מכתבים בין קוראי ה„עולם קטן״. — מודעות.

פִּנַּת סֵתֶר.

גַּנָּה, גַּנָּה, גַּנָּה לִי,
פִּנָּה בַּמִּסְתָּרִים.
סוֹד זֶה נוֹדַע לִי, אַךְ לִי,
לִי וּלְזוּג צִפֳּרִים.

הַצִּפֳּרִים קִיכְלִים הֵם,
קִיכְלִים זְרִיזִים, שְׁחוֹרִים,
חַרְטוּם צָהֹב יֵשׁ לָהֶם,
וְעֵינַיִם־אוֹרִים.

שֶׁמֶשׁ יוֹקֵד כְּאֵשׁ הָאָח
מַחֲרִיב בַּץ וְכָרִים,
לֵיל נִיחוֹחַ בְּצֵל הַסְּבָךְ
לִי וּלְזוּג צִפֳּרִים.

שָׁאוּל טְשֶׁרְנִיחוֹבְסְקִי.

רָבִינְזוֹן

על האי השומם.

(מחזה לילדים במערכה אחת).

..........●●● ●●●..........

הנפשות:

רבינזון.
שני פראים.
שבוי.
תכי.

על הבמה יראה אי, מרחוק יראה הר גבה מכסה כלו בירק דשא ואחריו — הים; מצד ימין—סלע ובו מערת רבינזון, שדלתה קלועה מקוצים, ועצים רמים מסביב לסלע. משמאל מספר עצי קוקוס צעירים עומדים על גבעה קטנה; לפניהם עץ גבה מאד, ואחריו מוט ודגל בראשו, ועל הדגל נראה הכתבת: „חושו לעזרת רבינזון האמלל!" — קרוב למערה סלע לא גבה ועליו קערה עשויה מקלפת אגוזי־הדו, הקוקוס, שמשיה עשויה מעלי איזה צמח, מעדר, מספר עצמות דג והבלים. על אחד העצים תכי.

עלילה ראשונה.

בקר. השמש יוצאה. רבינזון נדחף מן המערה.

רבינזון: איכם? אבא! "אמא!... אהה! זה היה רק חלום. אבל כמו חיים ראיתים לנגד עיני! יקיצה אכזריה! בדד אני, בדד על האי השומם הזה!..

חלמתי: אל ארץ מולדתי שבתי,
את עירי ראיתי, בית הורי ישבתי,
את אבא, את אמא, כל קרובי ראיתי,
חבקתים, נשקתים ומרה בכיתי...
אז אמא נפלה על צוארי בבכי,
ובדמעות עינים לי הביט האב.
איה, אמא טובה? איה, איה היא?
איכה, אב אמלל? — אהה, מחזה שוא!
נודד ועזוב אני גם היום.
אבותי ראיתי בחלום, אך בחלום...
רבינזון אמלל!!

התכי: רבינזון אמלל!

רבינזון: אמת, ידידי, אמת, חברי...

התכי: חברי, חברי!

רבינזון: הנה זאת לי הפעם השניה שהחלום מרמני ככה. עודני זוכר זאת היטב. הדבר היה לפני שלש שנים, בעת שהסערה שברה את אניתנו ותשליכני על האי השומם הזה. אז החלותי לנוע על פני האי ולא מצאתי לי מעון ומחסה; והשמש באה ויהי ליל חשך. אז טפסתי ועליתי על העץ הזה, שכבתי על ענפיו ואישן. והנה אני רואה את אבותי והם עצובים על עזבי אותם; הנה הם נאנחים מרה, בוכים ופורשים את כפיהם וממאנים להתנחם. הה! מה דאבה נפשי ברעתי, כי אני אני הוא אשר העצבתי כה את רוחם. „הנני! הנני! — קראתי בקול, — הנני, אבותי האהובים!" וחפצתי להתנפל על צוארם — ונפלתי מן העץ ארצה. לאשרי ישנתי אז על ענפים לא־גבהים מן הארץ, ונפלתי על מצע עשב רך.

התכי: רבינזון אמלל!

רבינזון: כן, ידידי, כן, חביבי; קרא, קרא עוד את המלים האלה! אבל במי האשם? בי! אני עזבתי אתכם, הורי האהובים, ואת פיכם לא שאלתי. אני, בן סורר ומורה, התאויתי לשוט באניה על פני הים והחלטתי לעזב אתכם... אח! מה מאד מכאיבני הרעיון הזה! אכן יסר יסרני אלהים, כי הקים עלי את הסערה הנוראה, וכמעט שטבעתי במצולות ים, וזה לי שלש שנות עמל שאני חי פה בודד ועזוב על האי השומם הזה.

התכי: חברי, חברי!

רבינזון: חברי האהוב! מה מאד ינחמני קולך הנעים. אתה לבדך מדבר אלי, אתה שונה את הדברים שאני מבין – ויש שאני שוכח רגע, ואז נדמה לי שאני

שומע קול אדם... אח! זה לי שלש שנים, אשר לא שמעתי קול אדם.

התכי: שתי שנים, שלש שנים, רבינזון אמלל!

רבינזון: השמש שם עולה, הה, אלי, הקשיבה תפלתי, זו תפלת הבקר.

הה, יוצר הכל, אל בורא החרס,[1]
שמע קול תחנוני ברוח נשברת.
אתה הוא אלי, אתה הוא בוראי,
בך מבטחי, מחסי ואורי.
על כן בכל לב אתחנן אליך:
האירה אלי גם היום את פניך!
הוי, סלח, אל רחום, לעוני וחנני,
ובגדל רחמיך תוסיף ותרחמני.
על אי שמם בלבב אקינוס
בך אמצא לי, אלי, מנוס;
וכקו אור שמש בעד העב
תתן תקוה לי בלבב.
מר, עצוב גורל עבדך,
מה אחריתי לא אדעה,—
עשה בי, אל כרצון קדשך,
עמך, צורי, לא עוד אירא.

התפלה תוסיף לי אמץ; אתמול בערב הייתי עיף ויגע מרב עבודה, ועתה אני מרגיש כי כחות חדשים. האח, מה נעים הבקר הזה! האויר צח כביום הראשון לבריאת העולם. מעבר הים נושבת רוח קרירה ומשובבת נפשי, וריח הפרחים — האח, מה נעים! הבה, אעלה נא על ההר ואתענג על הדר הטבע מסביב. (עולה). אני רואה מפה חלק גדול מן האי. הנה שם נראה החוף, אשר השליכו אותי הגלים עליו; הנה הגבעה אשר צדתי עליה שלשה יחמורים[1]). על יד הסלע הלז מצאתי לי צמח אשר לו עלים רחבים מאד ועשיתי לי ממנו שמשיה טובה. הנה לשון הים שאני הולך שם לדוג דגים. מאחרי הסלע הלז מעון ליחמורי, ואלה עצי הקוקוס הרעננים סוככים בעפיהם על מערתי שם בנקיק ההר, היא המערה שאני יושב בה זה שלש שנים. בכמה עמל עלה בידי לעשות את קיר האדמה הזה להסתיר בו את מעוני מחיתו טרף! ואולם העבודה כל תוכל.

ושם האקינוס! האקינוס! מראה נאדר! הוי, מה גדול מרחב־המים הזה! ושם שמים ומים חברו יחד.— אבל גם שם אין עוד הסוף. ורחוק, רחוק, אחרי הגלים האלה, שם ארץ מולדתי האהובה. גם צפור לא תוכל להגיע שמה במעופה המהיר. שם, שם הורי האהובים! מה הם עושים כעת? העודם חיים? אח! בודי הם זוכרים אותי עתה ומתעצבים ובוכים לזכרי (נושא עיניו למרום:)

אלי! שלח למו נחומים
לעת זקנה באשר רב
ובטוב בניהם לשלומים,
ויגון לבם מחה כעב!
יכלתי שבת עמם יחד
ואני עזבתי בית אבי;—
יחיו נא הם בלי צער, פחד,
ואני דם אשא יגון לבבי. (בוכה רגעים מספר).

הדמעות מרפא ללב מלא עצב. עתה אגמר נא את הכתבת אשר החלותי אתמול לחרת בגזע העץ הזה. „יברככם אלהים, הורי האהובים, אתיאל־עמליה!" (הוא נושק את השמות). אלה שמות אבי ואמי... אמי! עודני שומע גם עתה את קולה הנעים: „בני הטוב, שב אתנו. למה זה תרחיק נדור? חיה לפנינו, בני, והיה לנו לנחומים!" והבן הטוב לא שמע לקולה. (הוא לוקח סכין קטן וחורת בעץ את המלים). סלחו ל־עון בנכם! תשארנה נא המלים האלה חרותות בעץ הזה... תספרנה הן את חרטתי! הה, שמות יקרים! — חרטה מאחרת!

(סוף יבא).

תרגום בן־צבי.

---

[1]) השמש.

[2]) מין עז פרא.

מסע בארץ שויציה.

(מספר הזכרונות לאחד הנערים.)

(המשך).

בלכתי הנה והנה הגיעו לאזני פתאם קולות מנגנים בכלי שיר, והמנגינה נפלאה למאד. שאלתי איפה ינגנו, ויגידו לי, כי בקורגרטן (גן הטיול לאורחים) הקרוב מנגנים מנגינת הערב. נמשכתי אחרי המנגינה וזמן רב עמדתי ליד הגן היפה, ושמעתי את המנגינה הנפלאה. אז שכחתי את הורי, שכחתי אזהרת אבי, שכחתי את הכל. חפצתי להכנס אל הגן פנימה. אך שומר הגן העומד בביאה לא נתנני להכנס בלי כרטיס. אז זכרתי את אשר הזהירני אבא לבלתי צאת לבדי מבית המלון ומהרתי לשוב על עקבי. אך שכחתי שם בית המלון אשר סרנו אליו ולא ידעתי מקומו איה, אף כי היה בקרבתי. אובד עצות הייתי ולא ידעתי מה לעשות. אך עודני תועה כה ברחוב והנה אבא הולך לקראתי.

— הכה תשמר מצות אביך?! — שאלני בכעם עצור.

— סלח נא, אבא; חפצתי אך להתבונן רגע אל הרחוב שאנו גרים בו, — התנצלתי בקול נמוך. — אך אבי הוסיף ברגז:

— אנכי אמרתי לקחתך עמי אל ברינץ [1], ועתה כי עברתי על מצותי לא אעשה כזאת.

חפצתי לבקש את אבא, כי יבטל החלטתו זאת, אבל גאותי לא נתנתני לעשות כזאת; ואנכי ידעתי, כי אבא לא ישוב מדברו ואת אשר יגזור יקים תמיד. בבאי לבית המלון קבלתני אמי בפנים זועפות ותוכיחני על אולתי, ואבא אמר: עונו יעלה לו הפעם בענג גדול.

[1]) ברינץ כפר מהלל מאד בהדר הטבע הנפלא אשר מסביב לו, באשד המים המהלל הנקרא בשם: גיסבך, ובנחל הנחמד ברינצרזה הסובב בו. גם ידוע הכפר הזה למרחוק בפתוחי העץ והצעצועים היפים מעשי ידי יושביו.

יום ב׳, ט״ז תמוז.

היום יום בהיר מאד, ובצאתי לטיל בשעה העשירית יחד את הורינו הלכנו אל שדרת האלונים הקרובה למלוננו ונשב על אחד הספסלים ממול ה„יונגפרוי". המחזה הזה נהדר למאד. פני ההרים מסביב נהרו לנגה שמש הבקר הנחמד. ביחוד זרחו פני ה„עלמה" הענקית, מלכת ממלכת הפלאות. צחוק נחת ורצון מלא הוד־מלך רחף עליהם. — כעבר חצי שעה היתה כבר השדרה מלאה אורחים מטילים ומקהלת מנגנים החלה לנגן מנגינות ערבות מאד. אחר המנגינה הלכנו לאכל ארחת הצהרים ואחרי האכל הלכנו אני ואבא לטיל ונעל על ההר „ניזן" העומד על הנהר הנחמד „אאר", השוטף מאחורי הקורגרטן. מראש ההר ראיתי מחזה נפלא, אשר לא יתאר באמר ודברים. האלפים הענקים נגלו לפני בהדרם הנערץ. ראיתי המון כפרים ויערים עומדים בעמק ובהר, בקעות, נחלים ופלגים מזהירים ואתענג מאד. אבא לא נתנני ללכת לבדי וזה לא נעם לי מאד. במרום ההר ראינו אהל קטן ויפה הנקרא „ואגנר רוה", לאמר: משכן ואגנר, על שם המנגן הגדול ואגנר. אבא ספר לי כי גאון גדול היה האיש הזה בחכמת המוסיקה. בשעה השלישית שבנו הביתה, שתינו קהוה ואחר הלכנו אל הקורגרטן לשמע את המוסיקה. הגן איננו גדול, אבל יפה מאד מאד. ערוגות פרחים נפלאים שונים בצבעיהם ראיתי שם, ושלשה אהלים נחמדים לגן, האחד למקהלה ושנים לאורחים. בגן יש גם בית־מקרא גדול ובו יש לדברי אבא, כששים עתונים, בהם גם עתונים מצירים. בקשתי את ה„עולם קטן" ולא מצאתיו. אבא הגיד לי, כי העתונים הרבים פה הם רק לגדולים אבל לא לקטנים.

— ומדוע? — שאלתיו. — האם הקטנים אינם בני אדם?

— הקטנים רבם שובבים כמוך, בני, ובבאם הנה אינם קוראים עתונים.

— ומחכמה יעשו זאת! — עניתי. — לקרא עתונים יוכלו גם במקום מושבם ולאינטרלקן באים להשתעשע.

המקהלה נגנה עד השעה החמישית וחצי כמשפטה יום יום. גם בערב היא מנגנת בכל יום מחצי השעה השמינית עד חצי השעה העשירית. כשעה טילנו ואחר הלכנו לאכל ארחת הערב ואחר הארחה הלכנו שנית לטיל בגן ולשמע את המנגינות.

יום ג', שבעה עשר בתמוז.

— היום—אמר אבא.—לא נלך לשמע את המנגינות, כי יום אבל לנו היום. — ואך לפנות ערב הלכנו לטיל בחלק העיר הנקרא „מטן", שלדברי אבא אך כפר היה עד הנה, ועתה נספח על אינטרלקן וגם היום יראה ככפר. בהיותנו שם הגיעה לאזנינו שירה זרה ומשנה אבל ערבה לאזן. הלכנו אחרי הקול ובקרבנו למקום השירה ראינו חבורת נערים ונערות עומדים ושרים בקול רם מאד, והשירה משתפכת והולכת למרחוק והד הרים יענה לעמתה. אבא אמר לי, כי זאת היא שירת הרועים וקריאתם איש אל אחיו במרעה ההרים הרמים. היא השירה המיחדה לעם הארץ פה. רק ארץ הרים, אמר תוכל להוליד שירה כזאת.

יום א', כ"ב תמוז.

עוד אתמול בערב אמר אבא, כי היום בבקר נשכים קום ונלך לבקעת „לויטרברונן". ואני רבות שמעתי מפי אבי על יפי המקום הזה, על אשדות המים הנפלאים ועל ההרים הנשאים. לבי שמח בי בשמעי, כי עוד מעט וראיתי את הנפלאות האלה בעיני. ובעלותי על משכבי לא יכלתי זמן רב לישן. היום בבקר קמתי הראשון, התפללנו ואכלנו ארחת הבקר ונסע באניה ההולכת מאינטרלקן לבניגן. בחצי שעה ארך המסע הנעים הזה, ההרים משני עברי הנהר היו מכסים עוד זעיר שם בערפלי לילה ושקועים בשנת הבקר הנעימה, ואלה אשר כבר התעוררו רחצו פניהם בטל בקר וכמו הכינו את עצמם לתפלת „שחרית". כפר בניגן יושב בלב הרים ונחמד למראה. ברחוב הכפר פגשנו צעירים וצעירות אשר מראה פניהם העיד בם, כי סטודנטים יהודים הם; ואבא אמר לי, כי כנראה הם תלמידי האוניברסיטה שבברן. איני יודע מדוע הם כה דלים וחורים. — מבניגן הלכנו רגלי לכפר „וילדרסויל" הקרוב, מהלך חצי שעה. משם נסעה אמא ברכבת ללויטרברונן, ואנכי ואבא הלכנו שמה ברגל. בוילדרסויל תראה ה„יונגפרוי" בכל הודה והדרה. ההר הענק הזה עטוף כלו שלג לבן ובצדו ההר „ליניגפלטה", הגבה כאלפים מטר, והוא מכסה בירק דשא ועצי המה — קיץ וחרף יחדו. הדרך ללויטרברונן רחב וישר. ומה רבות הפלאות הנראות בו לעין! הנה עמקים פורחים מזהירים לנגה השמש; הנה פלג קטן קופץ וצוהל לקראת עוברי דרך; הנה הר מכסה כלו בעשב ירוק, ובנעצני חמה, ועל ראשו יער רענן ופורח; אילנות במקום שערות; והנה צוק פרא העומד ערום לעין כל ומביט ממרום בגאון עלינו. הלכנו הלאה והנה עוד הרים מתנשאים משני עברי הדרך וכמו מתחרים הם איש באחיו, וכל אחד כמו מתאמץ לעלות על רעהו בגדלו ורוממותו. שם ראינו הר קרח, שמרב ימיו עלו בו פרצים רבים ועמקים. אך שרידי חרבותיו מגידים גדלו ותפארתו בימים מקדם; לי נדמה, כי מרגיש ההר השמם את אסונו ומתאבל על כבודו לפנים כי גלה ממנו...

(עוד יבא).

שלמון.

הרעבים.

(תמונה).

הילדים יושבים כלם על מטת אמם, מתחבאים תחת הכסת מן הקר החזק השורר במעון ומתעטפים במטפחות וסחבות. אביהם הלך לו מן הבית מאז הבקר, כדרכו בכל יום, לא בשביל לבקש לו עבודה, כי אותה הוא מבקש זה שני ירחים וכבר נואש למצאה; כי אם למען לא יהא יושב בבית ולא יהיו אשתו וילדיו הרעבים והנענים לנגד עיניו כל היום. ואמם יצאה לפני שתי שעות באיזו תקוה להשיג הלואה פרוטות אחדות ולקנות בהן להם לאכל לילדים. את התינוקות נטשה על ידי בתה הגדולה, כבת שתים עשרה, שזה ימים אחדים לא בקרה בבית־ספרה, יען כי נעליה נקרעו לגמרה. מספר הילדים הרעבים ארבעה: זו הגדולה, אחריה עוד נערה כבת שמונה שנים, נער כבן חמש, ותינוק כבן שלש, בעל

בטן גדולה ונפוחה ורגלים עקומות ודקות. נכר, שקשה היה לו מאד ללכת ממקום למקום, והיה בוחר תמיד לשבת על מקום אחד.

הנערה שאחרי הגדולה היתה כבר גם היא בת-דעת ומישבת, וכבר ידעה שאין הבכיה „סגלה" לרעב ולא היתה בוכה עוד, כשהיתה רעבה, ולא זאת בלבד, אלא שהיא השתדלה גם כן ביחד עם אחותה הגדולה להשתיק את אחיהן הקטנים הבוכים מתוך הרעב. והתחבולה היותר יפה לשתיקה היתה—לספר להם מעשיות; לשמעם היו התינוקות שוכחים לאט לאט את הרעב המוצץ לבם כתולעת, ושומעים, ושומעים—עד המקום שבו הדלה המעשיה להיות מענינת, או עד שבא הרעב וצרב בחזקה בתוך קיבתם המכוצה ואי-אפשר היה עוד להסיח הדעת ממנו, ואז התחילו שנית בוכים ומתיפחים ושואלים להם...

כנגד האחרון, הינו, כנגד הרעב הבא ומזכיר את הילדים על אדות עצמו בחזקה, — לא יכלו שתי הנערות לעשות מאומה. אבל בנוגע ל„מעשיות", שתהיינה מענינות ביותר, בקשו עצות שונות; ויען כי על פי הרב היו הן בעצמן בודות אותן, כי ברבות הימים אפסו כל ה„מעשיות" ששמעו מעודן ועד היום מאחרים, לכן היו כפעם בפעם מריבות זו עם זו, והאינה-מספרת מאשימה את המספרת, על שאיננה משכילה לספר.

— פתיה! — קראה הנערה הגדולה על אחותה, שלא עלתה בידה לסיים ספורה מפני בכים של שני התינוקות ביחד — וכי יודעת את אפילו לספר מעשיה! חסו, חסו, מחמדי; הנה אני אספר לכם מעשיה יפה, הוי, מעשיה יפה מאד, עוד לא שמעתם מימיכם כמוה! רחל פתיה היא, עגלה עורת היא ואיננה יודעת לספר מעשיה יפה, אני אספר לכם מעשיה, תשמעו מין מעשיה.

אבל דבריה אלה לא פעלו כלל על אזני הבוכים. הקטן קרא מתוך בכי: אמא, אמא! והגדול: „רוצה אני פת לחם!" לשמע קריאותיו של זה בלעו שתי האחיות את מעט הרק שהיה בפיהן היבש, והגדולה הוסיפה לפיסם בדברים טובים:

— עוד מעט תבוא אמא ותביא לחם ותה וסכר, וישתה נחמני תה ויאכל לחם; וגם אתה, ראובן, למה פערת פיך ונועה כעגל, הלא אתה כבר גדול אתה, האם נחמני אתה כי תבכה? למה אתה בוכה? עוד מעט תבוא אמא ותביא אתה לחם ותאכל; אמא תביא כסף, ורחל תלך ותקנה בכסף תה וסכר ותשתה תה, וגם נחמני ישתה...

הילדים התחילו מעט מעט משתתקים, ולמען שישתתקו לגמרה ולא יוסיפו עוד לבכות, התחילה אחותם הגדולה מספרת להם מעשיה, בודה ומספרת ואינה יודעת בעצמה ברגע זה מה שתוציא מפיה ברגע השני.

... היה היה נער קטן אחד, והלך פעם אחת בדרך ורצה לאכל, וירא והנה לפניו עומדים עצים, ועל העצים — גדלים כל מיני הפרות שבעולם; ענבים, תפוחים, אגסים, שזיפים...

— וגם דבדבנים — מוסיף על דבריה אחיה הגדול ופניו ועיניו שוחקות שחוק עצב.

— כן, יקירי, גם דבדבנים גדלים על אותם העצים, וגם גרגרים, וגם... הכל, הכל גדל על אותם העצים. השומע אתה, נחמני? כאשר לא תהא בוכה, נקח אותך עמנו בקיץ בנסענו לעיר דודתנו, שם גדל הכל: תפוחים, אגסים, שזיפים, דבדבנים וגרגרים, הרבה, הרבה, הרבה יש שם; ושם תאכל הרבה, הרבה אגסים, שזיפים, תפוחים, דבדבנים וגרגרים, כל כך הרבה — והיא מכבה בזרועותיה הפרושות שטח גדול של חלל החדר. — כן — הוסיפה—בראותה, כי גם עיני הקטן מקטינות וכל פניו מתכוצים מגחוך כאלו מתוך יסורי גוף קשים — אם לא תבכה עוד, נקח גם אותך בנסענו בקיץ אל הדודה. אמא תסע, אני אסע, גם אתה, ראובן תסע, ורחל לא תסע; הלא כן, נחמני? רחל לא תסע, רחל פתיה היא, מדוע איננה יודעת לספר לנחמני מעשיה יפה?

— את פתיה! — משיבה רחל חרפתה לאחותה.

— את עגלה! מקפדת היא על מה שאני מדברת אל התינוק. הלא אינני אלא אומרת כן. הבן, נחמני, בקיץ נסע אל הדודה... כן, והלך אותו נער קטן וראה אותם העצים, והוא הלא היה רעב, והתחיל קוטף את הענבים, את התפוחים, את האגסים והשזיפים והדבדבנים והגרגרים — היא בלעה רקה שנית לדברי עצמה; לבה היה חלש מאד והדבור היה לה קשה — והתחיל אוכל, אוכל, אוכל...

— הה, חה, חה! — צחק הנער הגדול מתוך ענג שהביא לו זכר האכילה הערבה, וגם פני הקטן התכוצו שנית מצחוק של מחלה.

— והוא אוכל, אוכל, אוכל... הרבה, הרבה מאד אכל, עד שהיתה כרסו מלאה... ושם על העצים גדלו גם סכריות, סכריות חבושות בניר, הרבה, הרבה סכריות, וקטף לו הנער סכריות כמה שרצה ואכלם. החפץ אתה, נחמני, סכריות? אם לא תבכה, תסע בקיץ לדודתנו ותקנה לך הדודה סכריות הרבה ותאכל. האמנם טוב, נחמני?... כלנו נסע בקיץ אל הדודה; אמא, אני, אתה, ראובן; רק רחל לא תסע, הלא כן?

הקטן נע בראשו לאות הסכמה.

הנערה שתקה שעה קלה מבלי הדעת מה תספר עוד; אבל צריכה היתה להפסיק את השתיקה, ולבסוף התחילה מדברת שנית, בהתגברה על רפיון לבה ההולך וגדול עד כי היתה קרובה להתעלפות:

— סכריות גדלו על אותם העצים, וגם... גם רקיקים גדלו על העצים, רקיקים שלמים, והוא קטפם בידו ואכל... — פה עמדה מדבר, כי לא יכלה עוד מחסר כח.

ותכף לשמע המלה רקיקים התחילו שני הקטנים מתכוצים ומתעותים בכל גופם; ראובן כאלו נזכר פתאם

דִּבֵּר־מָה, זוּ הַבְּכִיָּה שֶׁהִפְסִיקָהּ לִפְנֵי זֶה, וְהִתְחִיל עַתָּה שֵׁנִית מַמְשִׁיכָהּ וְהוֹלֵךְ:

— רוֹצֶה אֲנִי פַּת לֶ־לֶ־לֶ־חֶם!

וְהַקָּטָן בָּכָה וְקָרָא?

— אִמָּא! אִ־מָּא!

וְרָחֵל כְּאִלּוּ נִדְלְקוּ שְׁתֵּי עֵינֶיהָ הַשְּׁחוֹרוֹת הָעֲקוּמוֹת קְצָת, וְהֵעִיפָה אוֹתָן בְּכַעַס עַל אֲחוֹתָהּ הַחִוֶּרֶת כְּמוֹתָהּ וְאָמְרָה:

—וַעֲדַיִן הִיא אוֹמֶרֶת שֶׁאֵין אֲנִי יוֹדַעַת לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת...

וְהִיא בְּעַצְמָהּ אֵינָהּ אֶלָּא מַרְגִּיזָה אֶת הַתִּינוֹקוֹת!

אֲחוֹתָהּ לֹא מָצְאָה כֹּחַ בְּעַצְמָהּ לַהֲשִׁיבָהּ דָּבָר...

א. מַידַנִיק.

אַהֲבַת אֵם בְּקֶרֶב בַּעֲלֵי הַחַיִּים.

(מֵחַיֵּי הַטֶּבַע).

ו.

גַּם הַכֶּלֶב מִצְטַיֵּן בְּאַהֲבָה לִגְוּרָיו, וְאַף לָאִישׁ הָאָהוּב לוֹ מְאֹד יִתֵּן לִנְגֹּעַ בִּילָדָיו, אוֹ לָקַחַת לוֹ אֶחָד מֵהֶם.

וְאוּלָם עַד כַּמָּה גְדוֹלָה אַהֲבַת הַכַּלְבָּה־הָאֵם לִילָדֶיהָ יוֹכִיחַ לָנוּ הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה:

אִשָּׁה אַחַת בְּקָנְסְטַנְטִינָפּוֹל אָסְפָה אֶל בֵּיתָהּ אַחַת הַכְּלָבִים הָרַבִּים הַמְשׁוֹטְטִים רְעֵבִים בְּחוּצוֹת הָעִיר הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. וְלֹא אָרְכוּ הַיָּמִים וַתֵּלֶד הַכַּלְבָּה שְׁלֹשָׁה גוּרִים. אַנְשֵׁי הַבַּיִת עָזְבוּ עִמָּהּ רַק אֶחָד וְאֶת הַשְּׁנַיִם הִשְׁלִיכוּ הַחוּצָה. וְהָאֵם שָׁמְרָה אֶת יַלְדָּהּ יְחִידָהּ וַתִּשְׁמֹר עָלָיו תָּמִיד בְּפִנַּת הֶחָצֵר. פַּעַם אַחַת בָּא שָׁם אֶחָד מִקְּרוֹבֵי הָאִשָּׁה, וּבִרְאוֹתוֹ אֶת הַכֶּלֶב הַקָּטָן מִתְהַלֵּךְ בֶּחָצֵר הִשְׁלִיכָהוּ הַחוּצָה. אָז עָזְבָה גַּם הָאֵם אֶת מִשְׁכָּנָהּ הַטּוֹב וַתֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת יַלְדָּהּ. יָמִים אֲחָדִים בִּקְשָׁה אוֹתָהּ הָאִשָּׁה עַד אֲשֶׁר מָצְאָה אֶת הָאֵם וְיַלְדָּהּ יַחַד תַּחַת הַגֶּשֶׁר הַקָּרוֹב, אֲשֶׁר עַל חוֹף יַם־הַשַּׁיִשׁ. הָאֵם שָׁכְבָה בְּנִקִיק־סֶלַע וְגָנְחָה, כַּנִּרְאֶה, בְּיִסּוּרֵי הַמָּוֶת. הָאִשָּׁה קָרְאָה לָהּ פְּעָמִים אֲחָדוֹת, אַךְ הִיא לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ. אָז לָקְחָה אֶת הַכֶּלֶב הַקָּטָן וַתָּשָׁב לְבֵיתָהּ.

בַּיּוֹם הַמָּחֳרָת בַּבֹּקֶר מָצְאוּ אֶת הָאֵם מֵתָה בְּפִנַּת הֶחָצֵר עַל יַד בְּנָהּ, וְהִיא הָיְתָה רְטֻבָּה כֻּלָּהּ מִמַּיִם. נִכָּר הָיָה, כִּי כַּאֲשֶׁר הוּטַב לָהּ מְעַט אֶתְמוֹל, חִפְּשָׂה אֶת בְּנָהּ תַּחַת הַגֶּשֶׁר וּבְתוֹךְ הַמַּיִם וְלֹא מָצְאָה אוֹתוֹ שָׁם. אָז הָלְכָה בְּעִקְּבוֹתָיו עַד בּוֹאָהּ אֶל חֲצַר מִשְׁכָּנָהּ וְשָׁם מָצְאָה אֶת בְּנָהּ הָאָהוּב, אַךְ עִמּוֹ יַחַד גַּם אֶת־הַמָּוֶת.

ז.

גַּם הַחֲתוּלָה מַרְאָה אֶת אַהֲבָתָהּ הָרַבָּה לִגְוּרֶיהָ הַקְּטַנִּים. לְעִתִּים קְרוֹבוֹת רוֹאִים אוֹתָהּ נוֹשֵׂאת אֶת גּוּרֶיהָ בְּשִׂמְחָה וּמַנִּיחָה אוֹתָם לִפְנֵי אַנְשֵׁי הַבַּיִת, כְּאוֹמֶרֶת: הַבִּיטוּ וּרְאוּ מַה יָּפִים הֵם! וּמִכָּל תְּנוּעוֹתֶיהָ נִכָּר, כִּי רוֹצָה הִיא שֶׁנִּשְׂמַח גַּם אָנוּ בְּשִׂמְחָתָהּ בָּהֶם. רַבּוֹת מִן הַחֲתוּלִים שֶׁלָּקְחוּ מֵהֶן פְּעָמִים אֲחָדוֹת אֶת גּוּרֵיהֶן, מְחַפְּשׂוֹת לָהֶן מָקוֹם בָּטוּחַ עַל עֵצִים רָמִים, אוֹ בַּעֲלִיּוֹת הַגַּגּוֹת, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיגֵם שָׁם יַד הָאָדָם. וְאַף אַחֲרֵי עֲבֹר חֳדָשִׁים אֲחָדִים מַנִּיחָה הָאֵם אֶת גּוּרֶיהָ לַעֲזֹב אֶת מִקְלָטָם הַבָּטוּחַ, וּבְשָׁעָה מְאֻחֶרֶת בַּלַּיְלָה הִיא מִתְגַּנֶּבֶת אֶל מְעוֹנוֹת הָאֲנָשִׁים לְהָבִיא מִשָּׁם אֹכֶל לָהּ וְלִילָדֶיהָ.

גַּם עַכְבְּרֵי הַבַּיִת אֵינָם נוֹפְלִים מִן הֶחָתוּל בְּאַהֲבָתָם לְיַלְדֵיהֶם. סוֹפֵר גֶּרְמָנִי אֶחָד מְסַפֵּר כִּי בְּפְרַנְקְפֻּרְט עַל נְהַר מַיִן גִּלָּה אִישׁ אֶחָד מְאוּרָה שֶׁהָיוּ בָהּ עַכְבָּרִים, אֵם וְתִשְׁעָה גוּרִים קְטַנִּים בְּעוֹדָם עִוְרִים. אֶת אַדְמַת הַמְּאוּרָה וְיוֹשְׁבֶיהָ יַחַד הֵרִים הָאִישׁ בְּרַחַת[1] לְהַשְׁלִיכָם הַחוּצָה, וְהָאֵם לֹא נִסְּתָה אֲפִלּוּ לְמַלֵּט אֶת נַפְשָׁהּ. הִיא בָּחֲרָה לָמוּת יַחַד עִם יְלָדֶיהָ הָאֲהוּבִים מֵהִמָּלֵט עַל נַפְשָׁהּ לְבַדָּהּ.

אֵיזוֹ אֵם־אִשָּׁה יָכְלָה לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר בְּעַד יַלְדָּהּ הָאָהוּב?

ח.

בְּקֶרֶב הַצִּפֳּרִים אַךְ הַקּוּקִיָּאָה הִיא הָאַחַת אֲשֶׁר לֹא תִדְאַג לְאֶפְרוֹחֶיהָ, כִּי הִיא מַשְׁאִירָה אוֹתָם בְּקַן צִפֳּרִים אֲחֵרוֹת אֲשֶׁר תְּכַלְכֵּלְנָה אוֹתָם. וְאוּלָם כָּל יֶתֶר הַצִּפֳּרִים עוֹבְדוֹת וְדוֹאֲגוֹת רַק לְאֶפְרוֹחֵיהֶן לְהָכִין לָהֶם קֵן חַם וָרַךְ וּלְהָבִיא לָהֶם מַאֲכָלָם וּמַשְׁקָם. עַל הַקָּאַת [2] יְסֻפַּר, כִּי הוּא קוֹרֵעַ אֶת חָזֵהוּ כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת אֶת אֶפְרוֹחָיו מִדָּמוֹ. אָמְנָם זֶה אֵינוֹ אֶלָּא אַגָּדָה, אֲבָל הָאַגָּדָה הַזֹּאת מַרְאָה אוֹתָנוּ כַּמָּה גְדוֹלָה הִיא אַהֲבַת הָעוֹף הַזֶּה לְאֶפְרוֹחָיו. וְאוּלָם מֵעֵין זֶה אָנוּ רוֹאִים אֵצֶל מִין בַּרְבּוּר (איידערגאנז) הַתּוֹלֵשׁ נוֹצוֹת מִצַּוָּארוֹ לְהַצִּיעַ בָּהֶן אֶת הַקֵּן לְאֶפְרוֹחָיו. כֵּן, בְּקֶרֶב הַצִּפֳּרִים רוֹאִים אֶת אַהֲבַת הָאֵם וְהִתְמַכְּרוּתָהּ לִילָדֶיהָ בְּאֹפֶן נִפְלָא.

נִתְבּוֹנֵן נָא אֶל הַתַּרְנְגֹלֶת בְּשָׁעָה שֶׁהִיא יוֹצְאָה לְטַיֵּל עִם אֶפְרוֹחֶיהָ הָרַבִּים. הִיא הוֹלֶכֶת בָּרֹאשׁ וְהַמַּחֲנֶה הַקָּטָן

---

[1] שׁוּפֶעל. [2] פֶּעלִיקַאן.

מתנהל אחריה. והנה היא מוצאה בדרך שנים, שלשה פתותי לחם והיא קוראה לילדיה לגשת אליה; הם סובבים את המציאה משלשת עבריה והיא ממהרת לפורר להם בחרטומה את פתותי הלחם לפרורים קטנים ומראה לכל אחד מהם את חלקו. אבל היא בעצמה אינה לוקחת לה מן המציאה מאומה. כאשר עיפו האפרוחים היא קוראה להם לגשת אליה ופורשת כנפיה עליהם ומגנה עליהם ומחממת אותם. וככל אשר גדלו רחמיה ונפלאה אהבתה לקטניה הרכים, עד שהיא מניחה להם גם לקפץ על גבה, כן גדול כעסה בעת הזאת לאנשים ולחיות. אסור אפלו לנגע באפרוחיה, כלב כי יקרב אליהם יהיה נא מוכן למכות חרטומה החד. גם בהיות התרנגלת אם־חורגת לאפרוחים־ברוזים (כי רבצה על ביצי ברוזה) היא מלאה אהבה ורחמים עליהם. את הדבר הזה רואים בשעה שהאפרוחים האלה על פי החוש הטבעי שלהם קופצים המימה; מה מאד רצה אז התרנגלת אנה ואנה על שפת הנחל! מה נרעשה היא ומה עצובה היא אז! דוכה היא בקוראה אליהם: הו, חושו נא ועלו אלי, אפרוחי, פן תטבעו ותמותו! אכן הליכות התרנגלת עם אפרוחיה הוא המחזה היותר נחמד של אהבת אם טהורה בקרב בעלי החיים.

מקנו של ינשוף אחד גזלו את גוזליו וישימום בכלוב בבית הרחוק מהלך רבע שעה מן הקן. ואולם מהר נראתה הינשופה האם בחלון החדר, שהכלוב נמצא שם, ואחריה בא גם האב, הינשוף. ובהיות חלון החדר פתוח הביאו ההורים יום יום אכל לילדיהם השבויים בכלוב, ואף כאשר סגרו את החלון ולא נתנום לגשת אל הכלוב חדלו לבוא.

ואולם האם לא רק שהיא דואגת ועובדת לבניה הקטנים, כי אם גם סובלת יסורים בעדם, ויש גם אשר לא תפחד מן המות בעד ילדיה. כן יספר על חסידה אחת, אשר הראתה לכל, כי עזה ממות אהבתה לאפרוחיה.

בעיר דלפט אשר בהולנדיה היתה פעם אחת שרפה גדולה מאד. בתים רבים אכלו באש. אז אחזה האש במגדל אחד גבה; ועל גג־המגדל היה קן־חסידה ובקן ארבעה אפרוחים אשר לא ידעו עוד לעוף. האש והעשן עלו מעלה מעלה עד הגג והעשן חדר כבר אל תוך הקן. אז מהרה החסידה־האם ותתאמץ לשאת משם את ילדיה בחרטומה; אבל ארבעת הילדים – כבדו ממנה ולא יכלה שאתם. ולשונות האש עלו מעלה מעלה וסבבו את הקן מכל עבריו. לסוף אחזה האש גם בקן. אז מהרה החסידה להגן על בניה מפני האש הנוראה ותפרש כנפיה עליהם ותשרף האם על הבנים באהבתה אותם ובבחרה למות עמהם מחיות בלעדיהם.

מכל הספורים האלה הלא תבינו, קוראים צעירים מה רבה היא אהבת האם אל בניה גם בקרב בעלי החיים.

חדשות.

טיול בארץ ישראל. — בעתון „השקפה" היוצא לאור על ידי בן־יהודה בירושלים נדפס המכתב הזה:

יום העשרים ותשעה להרש... היה יום בהיר ויפה, לבנו היה שמח. ונבקש ממורנו לטיל עמנו לעין זיתים, כי שם האויר צח, ניעתר לנו, ויאמר להכין מחר פעמינו לדרך. ונבא כלנו בבקר בשעה שבע ונחכה עד האסף כל התלמידים והתלמידות. ונעמד בשורה שנים שנים, ונצא, לבנו מלא שמחה ותודות למורנו אשר מלא בקשתנו וילך עמנו ופינו מלא רנה.

עזבנו את המושבה ונעל הרים ונרד בקעות. באחד המקומות מצאנו קרח ונשמח עליו מאד, כי לעתים רחוקות יקרה לראות קרח בארץ ישראל. מעל ראשי ההרים ראינו את שלשלות הרי נפתלי, אשר במקומות אחדים יתחברו ובמקומות אחדים יפרדו. ונחלים רבים, אשר מימיהם זורמים ובוקעים להם דרך בין האבנים והסלעים אשר מתחתם. מה יפה המראה הזה!

נרא את העשב הנחמד המכסה כל הר ובקעה כשמלה, עליו ירעו עדרי צאן, ובנשב עליו רוח יתרומם ויתנועע כגלי ים בעת סופה. מה מענין המראה הזה!

כה הלכנו כשתי שעות וחצי, ונבא אל כפר בּירִיה ושם ראינו גנים יפים, ביניהם עצים רבים, עצי תאנה, ועצי תמר. ונעמד שם ונקשב לדברי המורה אשר למדנו פרק בתולדות הטבע על פי העצים האלה.

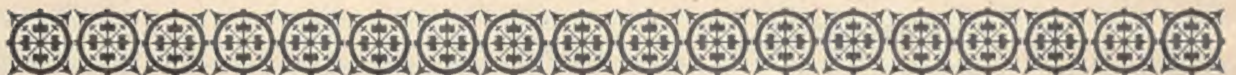
ומשם הלכנו לעין זיתים, המושבה הזאת עומדת במורד הר אחד מהרי נפתלי, ואצלה מעין ומימיו נעימים לשתיה עד מאד. ובבואנו הגיע צהרים ונשב לאכל, ובגמרנו את האכילה, עליתי עם אחדות מחברותי אל הר אחד ונבט סביבנו ונרא רחבת ארץ גדולה הרבה יתר מאשר בעמדנו במישור או בבקעה, ונחשב כי קרובות אנחנו יותר מכל האנשים אל בורא שמים וארץ. ומראה השדה, השמים הטהורים, האויר הצח, ההרים, הבקעות וגם הסלעים—כל אלה העירו בלבנו מחשבות ורגשות עמקים ונעמד שקועות במחשבותינו. ופתאם שמענו קול קורא אלינו לרדת, הוא קול מורנו אשר קראנו לשיר. אחרי גמרנו לשיר שירים אחדים הלכנו להשתעשע ונצחק התלמידים והתלמידות במשחק המשכונות.

כלנו ישבנו בחצי עגול, וכל אחד נקרא בשם אחת הערים. ומקום אחד נשאר פנוי, והאיש אשר המקום הפנוי מימינו היה צריך לקרא את שם אחת הערים, ואם שכח — יתן משכון; והתלמיד אשר נקרא בשם העיר ההוא צריך למהר לשבת במקום הפנוי ואם אין, יתן משכון. ככה צחקנו עד אשר כל אחד מאתנו נתן משכונות. ובאחרונה התחילו לשפט: האחד נשפט לשיר, השני לרוץ פעמים אחדות, והשלישי להודות את חטאתיו, וכזה הלאה.

בשתי שעות אחר הצהרים שמנו פעמינו לשוב. ובשובנו עלינו על הר גבה ומורנו הראנו משם את קדש נפתלי, את הר החרמון והלבנון המכסים הרבה שלג, את הכפר בנים אשר אצל נחל בנים, אשר שם היתה לפנים בירת ממלכת יהודים, היא העיר קסריה פלפיה, אשר בנה פוליפוס בן הורדוס ויעש אותה לבירת ממלכתו. גם ראינו את ים מי־מרום ואת המושבה יסוד־המעלה הבנויה על שפתו, ואת שני הנהרות המשתפכים אליו, הירדן מצפון והמלחה ממערב; ועל הרבה הרים ראינו כפרים רבים, ומערה חטובה בסלע ורטובה. כרדתנו מעל ההר התערבנו במרוצה. ובערב שבנו אל בית הספר הלוך ושיר שירי ציון. ואחרי כן הלכנו איש איש אל ביתו עיפים וגם שמחים, כי שאפנו רוח צח, ראינו דברים רבים יפים, ובכלל היה הטיול לנו נעים עד מאד, ונכר תודה למורנו הטוב האהוב לנו.

שרה גלזר

תלמידת בית־הספר בראש־פנה.

ספר תורה היותר עתיק בתבל. — בארץ סוריה נמצא ספר תורה עתיק מאד. ספר התורה הזה כתוב על קלף. וחוקרי קדמוניות מצאו, כי נכתב לפני כ א ל ף ו מ א ה ו ש ב ע י ם ש נ ה.

קולות של מתים. — במעונו של אדיסון, ממציא התלפון והפונוגרף, נמצא בין שאר חפציו יקרי המציאות ארגז־פונוגרף המכיל בקרבו קולותיהם של אנשים גדולים וידועים בעולם, שכבר מתו. את קבצת הקולות האלה קבל הממציא במתנה מאחד מידידיו, הורו שמו, שתכף אחרי שהמציא אדיסון את הפונוגרף, הלך למסעיו סביב כדור הארץ והתראה עם רבים מגדולי העמים וגם הצליח להכניס את קולם אל תוך הפונוגרף שלו, ובשובו לאמריקה נתן את הארגז־הפונוגרף הזה במתנה לממציאו. בין הקולות של הפונוגרף שומעים עוד כיום את קולו של המיניסטר האנגלי החכם הגדול גלדסטון, קולם של המשוררים האנגלים דרונינג וטניסון, קולו של המפרסם מלך אטליה ועוד. הקולות נשמעים בעז כברגע צאתם מגרוני בעליהם השוכנים כבר בקבר.

הר השרפה אטנה. — הר השרפה היותר גדול והיותר גבה באירפה הוא ההר אטנה אשר על האי סצליה, בגליל קטניה אשר באיטליה. והנה לפי דברי אחד הפרופסורים באוניברסיטה אשר בקטניה ועוד חכמים בתורת הגיאולוגיה, הולך ההר הזה ושוקע משנה לשנה. ויש לשער, כי יבוא היום אשר יעלם כלו מעל פני האדמה מבלי השאיר לו כל זכר. הנה כי כן אנו רואים, כי משנת 1868 עד עתה שקע ההר והשפיל מצדו הצפוני בארבעים מטר ומצדו הדרומי בעשרים מטר.

עיר אובדת. — במקסיקה אשר בדרומה של אמריקה הצפונית קרה בעת האחרונה אסון נורא: העיר אוקום הנשענת על הים שקעה כלה וטבעה בים. כאותות מבשרים את חרבנה היו רעשי אדמה אחדים.

מאכל לפראים. — לפני זמן־מה צותה הממשלה ההולנדית להעביר מאי סומטרה (אחד האיים הגדולים באיי הזונדים ונמצא תחת הקו המשוה—עקוואטאר) אל האי הקרוב לנירוק מאתים איש שנדונו לעבודת פרך כל ימי חייהם.

בנירוק נטו להם האסירים אהלים ללון בהם בלילה והחילים השומרים אותם עשו מסביב להם גדר של חוטי ברזל קלועים במדקרות ברזל. באחד הלילות האפלים, כאשר נרדמו מעט החילים השומרים אותם, התנפלו עליהם האסירים ויהרגום וימלטו אל לב האי.

הַדָּבָר נוֹדַע מַהֵר וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרֵיהֶם גְּדוּד חַיָּלִים לְתָפְשָׂם; אַךְ הַחַיָּלִים הָרוֹדְפִים שָׁבוּ רֵיקָם וְלֹא תָפְשׂוּ אַף אֶחָד הַבּוֹרְחִים.

עַתָּה נוֹדַע הַדָּבָר, כִּי כָל מָאתַיִם הָאֲסִירִים נָפְלוּ בִידֵי אַחַד הַשְּׁבָטִים הַיּוֹתֵר פְּרָאִים וְהַיּוֹתֵר אַכְזָרִים שֶׁבְּאִי הַהוּא הַנִּקְרָאִים טוּגָרִים. הַטּוּגָרִים נוֹדָעִים בְּכָל הָאִי בְּשֵׁם „צַיָּדֵי הָרָאשִׁים" וְהֵם הֵסִירוּ אֶת רָאשֵׁי הַבּוֹרְחִים מֵעֲלֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ אֶת בְּשָׂרָם.

תַּעֲלוּלֵי יְלָדִים.

מִכְתָּבִים.

לאחי קוראי „עולם קטן"!

לפני שבע שנים נוסדה מושבתנו קסטינה (באר טוביה) המכילה שבעה עשר אכרים. אתאר לכם מעט מחיי האכרים ועבודתם: בראשית החרף בחצי חשון מתחילים לחרש את האדמה וזורעים את השעורים, ואחרי השעורים זורעים את החטים ואחרי הפסח זורעים את השמשמים. ובעת אשר השדות ירוקים הולכים כל ילדי המושבה להתענג על השדות הירוקים ולבקש את ה' כי יברך את אדמתנו, וכבשל התבואה קוצרים אותה במכונות ובלילה מביאים אותה אל הגרן. וכל הילדים והילדות נוסעים בלילה השדה להתענג ולעזור להוריהם. האח! מה טובים ומה נעימים הם ימי הקציר והדישה במושבתנו, אנחנו וגם אחינו והורינו שמחים לדבר עברית ולשורר שירים עברים, מה מאשרים אנחנו בשבתנו בארצנו ובדברנו בשפתנו, אך עוד יותר שמחנו לו היתה ארצנו באמת בידנו. מי יתן והיה!

תלמידה ליבה רוחמן.

לחברי קוראי ה„עולם קטן"!

זה כחצי שנה אשר אנחנו בני הנעורים יסדנו אגודת „בני ציון" שמספרנו עולה לארבעים נפש מבני שתים עשרה שנה ומעלה. כל אחד מאתנו מכניס לקופה חמש קפקות בכל שבוע, אשר שלש קפ. תחשבנה לאוצר הלאומי ושתים הנותרות לחשבון השקל, ולתכלית זו נמנו בינינו שמונה נערים הסובבים בכל יום ה' של השבוע על פתחי רעינו לאסוף את הכסף להכניסו אל בית האוצר, ועתה כבר יש לנו כשלשים רבל. נקוה כי מספר חברינו יגדל לימים הבאים, ובעוד שנה יהיה לנו סך מאה רו"כ, ושלחנו את הכסף ללונדונה ותכתב אגודתנו בספר הזהב. פעמים בחדש מתאספים אנחנו לאחד מבתי התפלה ודנים שמה מכל הנעשה בעולם הציונות בכלל ובאגודתנו בפרט. מי יתן והיו בכל עיר ועיר אגודות כאלה. —

את השפה העברית הנני לומד ב„חדר מתוקן", וכבר רכשתי לי ידיעה מעטה בשפה זו. המורה מדבר אתנו שעות אחדות ביום עברית, ואנחנו רואים פרי טוב בעמלנו. —

זיטומיר יעקב גולדינברג.

לחברינו הטובים קוראי ה„עולם קטן", שלום!

גם אנחנו, תלמידי ותלמידות בית ספר עירנו הקטנה, לומדים בשקידה רבה את שפתנו הנחמדה ומתאמצים לדבר בה תמיד עם כל חברינו — בבית כמו בחוץ, כי אוהבים אנו אותה מאד מאד.

זה לא כבר יסדנו חברה קטנה „קדימה", ואנחנו נותנים מדי שבוע בשבוע, כל אחד חמשה סנטים לקפת החברה לקנות בם ספרים חדשים, עברים, לבית־עקד־ספרינו הקטן. בכל יום שבת מתאספים אנחנו, כל חברי ה„קדימה", באולם בית ספרנו היפה וכל אחד מאתנו קורא, חליפות בקול רם, ספור אחד מספור ה„עולם קטן" היפים והמענינים אותנו הרבה, או מאחד מספרי בית עקד ספרינו הקטנים.

כל חברי אגדתנו מחיבים לדבר בינינו רק עברית, ואשר ישנה ודבר ספרדית ולקחו ממנו אגורה אחת קנס לקפת החברה.

ראש אגדתנו הוא מורנו הטוב מר ר. אסיאוף, אשר בא לפני ירחי מספר מירושלים, והוא עם מורנו הזקן מר מנחם הלוי, יאמצו את לבבנו לאהבה את לשוננו היפה ולעשות בה חיל.

ושלום לכל חברינו המדברים וכותבים בה„עולם קטן"

מאת ידידיהם הקטנים:

יצחק יוסף הכהן ליאון מנחם הלוי

רחמים יוסף ברכה ראובן משה אלעזר.

טיוסטינדיל, בולגריה.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

ספרי הנוך ולמוד ומקרא (הוצאת „תושיה"):

1] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 20 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על ניר עב—30 קאפ'. פאר' 6 ק'.

2] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות (בגזרי עץ קטנים), בתבת־ניר יפה— ובתוכה לוחות־לדוגמא ערוכות לזה.
מחירה 75 ק'. פאר' 10 קאפ'.

3] הנ"ל, בגזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 60 ק'. פאר' 10 ק'.

4] אלפא ביתא מטולטלת, ערוכה בקוביות. אותיותיה מדבקות על גזרי עץ קטנים מרבעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים— ערוכה בתבת ניר.
מחירה 60 קאפ'. פאר' 20 קאפ'.

5] הנ"ל, מדבקת על גזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 50 ק'. פאר' 10 ק'.

6] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית), עם 82 ציורים יפים. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 25 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על ניר עב—35 ק'. פאר' 8 ק'.

7] הנ"ל, במחברת קטנה ונאה, מכורכת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה.
מחירה 50 קאפ'. פאר' 10 קאפ'.

8] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות, ערוכה בתבת ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים ממעל.
מחירה 1 רובל. פאר' 20 ק'.

9] עברית בלשון עם ועם, למוד הקריאה למתחילים. י. לוינזון וי. ח. טביוב. I למדברים רוסית, II למדברים זרגון.
מחיר כל מחברת בבריכה 25 ק'. פאר' 4 ק'.

10] ראשית דעת שפת עבר (כנ"ל עם ציורים). מ. קרינסקי.
מחירו 30 קאפ', מב' בבר 40 ק'. פארטא 6 קאפ'.

11] הקריאה העברית (למתחילים). י. ב. לבנר.
מחירו 15 קאפ', מב' בבר 25 קאפ'. פאר' 4 ק'.

12] בית הספר לתורת הכתיבה העברית, בחמש מחברות (מאושר מטעה"מ). מ. קרינסקי.
מחיר כל מחברת 7 קאפ'. פארטא 2 קאפ'.

13] לפי הטף להורות את הילדים לדבר עברית מבלי עזרת תרגומים. ד. ילין.
ספר המורה, שני חלקים (החלק השני עם לוחות־תמונות).
מחיר כל חלק 75 ק', מב' בבר 90 ק'. פאר' 10 ק'.
שני החלקים מב' יחד בבר 1.70. פאר' 14 ק'.

14] מקרא לפי הטף, להורות את ילדי ישראל קרא וכתוב ודבר עברית, על פי השטה הטבעית, עברית בעברית, עם ציורים. הנ"ל.
ספר התלמיד, שני חלקים.
מחיר כל חלק 75 קאפ' בבריכה. פאר' 8 ק'.

15] המכין. פרוזדור לכל ספרי הלמוד. (מאושר מטעה"מ). י. ח. טביוב.
מחירו 30 ק', מב' בבר 40 ק'. פאר' 6 ק'.

16] ראשית למודי שפת עבר (עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות). י. גרזובסקי.
מחירו 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

17] גן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלים ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות, עם ציורים). ש. ברמן.

מהדורא חדשה מתוקנת.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מב' בבר 90 ק'. פאר' 10 ק'.
חלק שני מחירו 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 6 ק'.
שני החלקים מב' יחד בבר 1.45 רובל. פאר' 16 ק'.

18] בת חיל או תורת אם, ספר מקרא לבנות ישראל. י. מיוחס.
מחירו 40 ק', מב' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

19] מדריך הילדים. מתודה וכריסטומתיה (עם תרגום המלות ברוסית) בב' חלקים (מאושר מטמה"מ). ק. ולוצקי.
כל חלק 35 ק', מב' בבר 50 ק'. פאר' 8 ק'.
שני החלקים מב' יחד בבר 85 ק'. פאר' 14 ק'.

20] רע הילדים. ספר מקרא למתחילים, בלי מנקד, עם „אוצר המלים" בתרגום רוסי (מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
מחירו 40 ק', מב' בבר 50 ק'. פארטא 8 קאפ.

21] ידידנו. מועדי ישראל ותפלותיהם עם תרגום המלות ללשון רוסיה (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
מחירו 40 ק', מב' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

22] מורה הילדים. מתודה עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות (מאושר מטעה"מ). י. ח. טביוב.
מחירו 90 קאפ', מב' בבר 1.05. פאר' 14 קאפ'.
מפתח (לתרגומי מורה הילדים). הנ"ל.
מחירו 10 ק', מב' בבר 20 ק'. פאר' 4 ק'.

23] עדן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלות ברוסית, אשכנזית באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית. (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
חלק ראשון מחירו 80 ק', מכורך בבר 95 ק'. פארטא 10 קאפ'.
חלק שני מחירו 70 ק', מכורך בבר 85 קאפ'. פארטא 8 קאפ'.

24] אגרון לבני הנעורים. מכתבים למופת לילדים ולילדות, לנערים ולנערות, עם מלון לכל המלים והמבטאים החמורים. הנ"ל.
מחירו 50 קאפ', מב' בבר 65 ק', מב' הדר 75 ק'. פארטא 8 ק'.

25] בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. י. גרזובסקי.
חלק ראשון 25 ק', מב' בבר 35 ק'. פאר' 4 ק'.
חלק שני 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי 75 ק', מב' בבר 90 ק'. פאר' 12 ק'.

26] הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. ל. שאצקי.
מחירו 40 ק', מב' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

27] תרגילי הדקדוק העברי (להקריאה ונתוח). הנ"ל.
מחירו 30 ק', מב' בבר 40 ק'. פאר' 6 ק'.

28] מחברות לנהוח־דקדוק (שלש מחברות). א. י. גוטליב.
מחיר כל מחברת 10 ק'. פאר' 2 ק'.

29] דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצטו (שד"ל), מעבד ע"י אברהם כהנא.
מחירו 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

30] מערכת הפעלים (ספר שמושי). א. קליינמן.
מחירו 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

31] קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היותו עד היום הזה (מנוקד). י. גרזובסקי.
מחירו 50 קאפ', מכורך בבר 60 ק', מכורך הדר 70 ק'. פארטא 6 ק'

32] תולדות עם ישראל (מנוקד). א. ז. רבינוביץ.
חלק ראשון מחירו 50 ק', מב' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 55 ק', מב' בבר 70 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי מחירו 80 קאפ', מב' בבר 90 קאפ'. פאר' 10 ק'.
כל שלשת החלקים (כל הספר) מכורכים יחד בבר הדר 2,10. פאר' 20 ק'.
נמצא להמכר גם בספרים קטנים: ספר א' ב' ה' כ"א 15 ק'; ספר ג' ד' ו' ז' ח' ט' י' כ"א 20 ק'. פאר' לכל ספר 2 ק'.

33] למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). א. ליבושיצקי.
מחירו 60 ק', מב' פשוט 75 ק', מב' הדר 85 ק', פארטא 10 ק': על ניר רינאל 1 ר', מב' הדר 1.25. פאר' 12 ק'.

34] הכנור. קובץ שירים לילדים ולבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון: שירי הטבע. ספר שני: משלים. ספר שלישי: אגדות.
מחיר כל ספר 25 ק', מב' 35 ק'. פארטא 6 ק'.

35] פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסי והערות ובאורים). א. ליבושיצקי.
מחירו 25 ק', מב' בבר 35 ק'. פאר' 4 ק'.

36] בעיר וביער (משלים), ב"ח. י. שטינברג.
מחיר כל חלק 30 ק', מב' בבר 40 ק'. פאר' 4 ק'.
שני החלקים ביחד מכורך בבר 80 ק'. פאר' 8 ק'.

37] שיחות ילדים. קובץ אגדות מקוריות לילדים (פורמט גדול). מנוקד. הנ"ל.
מחירו 40 ק', מב' 65 ק'. פארטא 6 קאפ'.

38] כל אגדות ישראל (פורמט גדול, מנוקד, מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מב' הדר בבר 1 רובל. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 1.05 ר', מב' בבר 1.65, הדר בבר 1.75. פארטא 16 ק'.
שני החלקים מב' יחד הדר בבר 2.60. פאר' 24 ק'.

39] עולם קטן. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורא ראשונה.
65 חוברות בחמשה כרכים (13 חוב' בכל כרך).
כל כרך במחיר 1.50 רובל.
כל 26 חוב' מב' יחד 3 רובל.
כל הקבוצה ביחד מב' הדר 6 רובל.

40] לוח־עולם קטן. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים.
מחירו 75 קאפ', לחותמי „עולם קטן" רק 50 ק'. מב' בניר 10 ק' (מב' הדר 25 ק') בעד הבריכה.

41] ספר החנכה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים.
מחירו 25 ק', מב' 40 ק'. פארטא 4 ק'.

42] פרקי תלמוד. כריסטומתיה תלמודית למתחילים, עם תרגום המלות התלמודיות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). א. ל. ביסקא.
מחירו 40 ק', מב' בבר 55 ק', פאר' 6 ק'.

43] מורה הסגנון ושמוש הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שנון רבים לשמוש המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטיה). י. ח. טביוב.
מחירו 1 ר', מב' בבר 1.15. פאר' 14 ק'.

44] תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הפרוזי והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצועות הספרות העברית בכל תקופותיה). ש. ל. גרדון.
מחירו 1 ר', מב' בבר 1.15. מב' הדר 1.25 ר'. פאר' 14 ק'.

45] מבחר הספרות, אנתולוגיה עברית, מכילה לקוטים נבחרים ממיטב הספרות העברית החדשה בשיר ובפרוזה של משוררינו וסופרינו הגדולים (עם תולדות כל סופר וערכו והערות נחוצות). י. ח. טביוב.
מחירו 90 ק', מכורך בבר הדר 1.15. פאר' 14 ק'.

46] תולדות היהודים (הסטורית פופולרית ערוכה לעם ולבני הנעורים). יעקב פרנקל.
מחיר חלק א', ב', ג' 50 ק' כ"א. פאר' 6 ק'; חלקי ד', ה' 75 ק' כ"א. פאר' 10 ק'. בשני כרכים מב' הדר כל כרך 1.75 ר'. פארטא 20 קאפ'.

47] מלון של כיס. מעברית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלון מלא ושלם לשפה העברית הישנה והחדשה, של התנ"ך, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה. י. גרזובסקי וד"ר י. קלוזנר.
מחירו 2.35 רובל, מב' הדר 2.60. פארטא 20 ק'.

Издательство „ТУШІЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.